

B.A. (SEM/CR) CBCS Part-II Semester-III Examination: March/April-2023
Political Science (Optional) Paper-III
POLO3: Political Process in India

Day and Date: Wednesday, 17/05/2023
Time: 10.30 AM To 12.30 PM

Total Marks: 60

Instructions:

1. All Questions are Compulsory.
2. All Questions carry equal marks.
3. Figures to the right indicate full marks

Q.1. Choose the Correct alternatives from the following.

15

- 1 In general, the proportion of criminals in Indian politics began to increase after decades.....
A) 1980   B) 1987   C) 1989   D) 1981
- 2 The Chief Commissioner of the Election Commission of India is appointed by-----.
A) Judge   B) Governor   C) Prime Minister   D) President
- 3 The Chief Election Commissioner is appointed for a year.....
A) 6   B) 7   C) 5   D) 9
- 4 In which article of Indian Constitution there is provision of the Election Commission ?
A) Article 326   B) Article 325   C) Article 324   D) Article 327
- 5 The right to cancel an election is -----.
A) Planning Commission   B) Administration Commission
C) Election Commission   D) Public Service Commission
- 6 From 1952 to 1977... .. party was influential in Indian politics.
A) National Congress Party   B) Janata Party   C) Bahujan Party   D) Bharatiya Janata Party
- 7 It is known as ----- that there was a coalition government in the country from 2004 to 2014.
A) Alliance government   B) BJP   C) United Progressive Alliance   D) None of these
- 8 Employment Guarantee Scheme, Poverty Alleviation, Green Revolution is a program announced by ..... Political party.
A) Bhartiya Janata Party   B) Indian National Congress
C) Janata Party   D) Nationalist Congress Party
- 9 Who founded the Nationalist Congress Party ?
A) Balasaheb Thakrey   B) Sharad Pawar   C) Ajit Pawar   D) Soniya Gandhi
- 10 Bahujan Samaj Party has more influence in ----- state.
A) Madhya Pradesh   B) Goa   C) Uttarakhand   D) Uttar Pradesh
- 11 During the 1980s, the ----- movement in Punjab took the form of religious communalism.
A) Farmers   B) Trade   C) Regional   D) Khalistani

- 12 The 42nd Amendment introduces the new word ----- in the title of the Indian Constitution.
 A) secular B) democracy C) republic D) Irreligious
- 13 .....Caste seems to have influenced the politics of Kerala
 A) Reddy B) Kamma C) Nair D) Muslim
- 14 In the politics of Punjab ..... religion has an influence.
 A) Muslim B) Sikh C) Parsi D) Yadav
- 15 At present the caste of every person is generally determined by the factor -----
 A) Profession B) Race C) Varna D) Birth

Q.2. Write short Notes (Three out of Four) .

15

- 1 Criminalization
- 2 Eradication of corruption
- 3 Emergence of regional parties
- 4 Caste politics

Q.3. Write short Answers (Three out of Four) .

15

- 1 Take a brief look at the 2014 Lok Sabha elections.
- 2 Discuss the policies of the Indian National Congress Party.
- 3 What are the causes of corruption in Indian politics?
- 4 State the measures to eradicate corruption.

Q.4.. Answer the following question on broad. (One out of two).

15

- 1 Explain the features of party system in India.
- 2 Comment on 'Politics of religion and caste disputes' in the context of India

मराठी रूपांतर

सूचना: :

1. सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
2. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
3. उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

Q.1. खाली दिलेल्या पर्यायांपैकी योग्य पर्याय निवडा.

१५

- 1 साधारणपणे भारताच्या राजकारणात गुन्हेगारांचे प्रमाण-----दशकानंतर वाढू लागले.
 अ) १९८० ब) १९८७ क) १९८९ ड) १९८१
- 2 भारताचा निर्वाचन आयोगाच्या मुख्य आयुक्तांची नियुक्ती ----- कडून केली जाते.
 अ) न्यायाधीश ब) राज्यपाल क) प्रधानमंत्री ड) राष्ट्रपती
- 3 मुख्य निर्वाचन आयुक्त ची नियुक्ती ---- वर्षासाठी केली जाते.
 अ) ६ ब) ७ क) ५ ड) ९
- 4 भारतीय संविधानाच्या कोणत्या कलमा मध्ये निर्वाचन आयोगाची तरतूद आहे ?
 अ) कलम ३२६ ब) कलम ३२५ क) कलम ३२४ ड) कलम ३२७
- 5 निवडणुका रद्द करण्याचा अधिकार-----आहे.
 अ) नियोजन आयोग ब) प्रशासन आयोग क) निवडणूक आयोग ड) लोकसेवा आयोग

- 6 1952 ते 1977 या कालखंडात भारतीय राजकारणात..... पक्ष प्रभावी होता.
 अ) राष्ट्रीय काँग्रेस पक्ष ब) जनता पक्ष क) बहुजन पक्ष ड) भारतीय जनता पक्ष
- 7 2004 ते 2014 मध्ये देशात आघाडी सरकार अस्तित्वात होते हे ----- नावाने ओळखले जाते.
 अ) आघाडी शासन ब) भाजप क) संयुक्त पुरोगामी आघाडी ड) या पैकी नाही
- 8 रोजगार हमी योजना गरिबी हटाव हरित क्रांती हे कार्यक्रम..... या राजकीय पक्षाने जाहीर केली.
 अ) भारतीय जनता पक्ष ब) भारतीय राष्ट्रीय काँग्रेस क) जनता पक्ष ड) राष्ट्रवादी काँग्रेस पक्ष
- 9 राष्ट्रवादी काँग्रेस पक्षाची स्थापना कोणी केली ?
 अ) बाळासाहेब ठाकरे ब) शरद पवार क) अजित पवार ड) सोनिया गांधी
- 10 बहुजन समाज पक्षाचा जास्त प्रभाव ----- राज्यात आहे.
 अ) मध्य प्रदेश ब) गोवा क) उत्तराखंड ड) उत्तरप्रदेश
- 11 1980च्या दरम्यान पंजाब मध्ये-----चळवळीने धार्मिक जमातवादाचे स्वरूप धारण केले होते.
 अ) शेतकरी ब) कामगार क) प्रादेशिक ड) खलिस्तानवादी
- 12 42 व्या घटनादुरुस्तीने भारतीय घटनेच्या सरनाम्यात ----- ह्या नव्या शब्दाचा समावेश केलेला आहे.
 अ) धर्मनिरपेक्ष ब) लोकशाही क) गणराज्य ड) प्रजासत्ताक
- 13 केरळ राज्यातील राजकारणावर-----जातीचा प्रभाव पडलेला दिसून येते.
 अ) रेड्डी ब) कम्मा क) नायर ड) मुस्लीम
- 14 पंजाबच्या राजकारणात..... धर्माचा प्रभाव आहे.
 अ) मुस्लीम ब) शीख क) पारशी ड) यादव
- 15 सध्या सामान्यतः ----- या घटकावरून प्रत्येक व्यक्तीची जात ठरली जाते.
 अ) व्यवसाय ब) वंश क) वर्ण ड) जन्म

Q.2.टीपा लिहा. (चार पैकी कोणतेही तीन).

१५

- 1 गुन्हेगारीकरण
- 2 भ्रष्टाचाराचे निर्मूलन
- 3 प्रादेशिक पक्षांचा उदय
- 4 जातीचे राजकारण

Q.3.थोडक्यात उत्तरे लिहा. (चार पैकी कोणतेही तीन) .

१५

- 1 2014 च्या लोकसभा निवडणुकीचा थोडक्यात आढावा घ्या.
- 2 भारतीय राष्ट्रीय काँग्रेस पक्षाच्या ध्येयधोरणांवर चर्चा करा.
- 3 भारतीय राजकारणातील भ्रष्टाचाराची कारणे.
- 4 भ्रष्टाचार निर्मूलनाचे उपाय सांगा.

Q.4.सविस्तर उत्तर लिहा. (दोन पैकी एक) .

१५

- 1 भारतातील पक्ष पद्धतीची वैशित्ये स्पष्ट करा.
- 2 भारताच्या संदर्भात 'धर्म आणि जातीयवादाचे राजकारण' यावर भाष्य करा.

*****

Model Answer Paper

B.A. (SEM/CR) CBCS Part-II Semester-III Examination: March/April-2023
Political Science (Optional) Paper-III
POLO3: Political Process in India

Day and Date: Wednesday, 17/05/2023

Total Marks: 60

Page 4

Q.1. खाली दिलेल्या पर्यायांपैकी योग्य पर्याय निवडा.

१५

- 1 साधारणपणे भारताच्या राजकारणात गुन्हेगारांचे प्रमाण-----दशकानंतर वाढू लागले.
अ) १९८० ब) १९८७ क) १९८९ ड) १९८१

Option 1

- 2 भारताचा निर्वाचन आयोगाच्या मुख्य आयुक्तांची नियुक्ती ----- कडून केली जाते.
अ) न्यायाधीश ब) राज्यपाल क) प्रधानमंत्री ड) राष्ट्रपती

Option 4

- 3 मुख्य निर्वाचन आयुक्त ची नियुक्ती ---- वर्षासाठी केली जाते.
अ) ६ ब) ७ क) ५ ड) ९

Option 1

- 4 भारतीय संविधानाच्या कोणत्या कलमा मध्ये निर्वाचन आयोगाची तरतूद आहे ?
अ) कलम ३२६ ब) कलम ३२५ क) कलम ३२४ ड) कलम ३२७

Option 3

- 5 निवडणुका रद्द करण्याचा अधिकार-----आहे.
अ) नियोज आयोग ब) प्रशासन आयोग क) निवडणूक आयोग ड) लोकसेवा आयोग

Option 3

- 6 1952 ते 1977 या कालखंडात भारतीय राजकारणात..... पक्ष प्रभावी होता.
अ) राष्ट्रीय काँग्रेस पक्ष ब) जनता पक्ष क) बहुजन पक्ष ड) भारतीय जनता पक्ष

Option 1

- 7 2004 ते 2014 मध्ये देशात आघाडी सरकार अस्तित्वात होते हे ----- नावाने ओळखले जाते.
अ) आघाडी शासन ब) भाजप क) संयुक्त पुरोगामी आघाडी ड) या पैकी नाही

Option 3

- 8 रोजगार हमी योजना गरिबी हटाव हरित क्रांती हे कार्यक्रम..... या राजकीय पक्षाने जाहीर केली.
अ) भारतीय जनता पक्ष ब) भारतीय राष्ट्रीय काँग्रेस क) जनता पक्ष ड) राष्ट्रवादी काँग्रेस पक्ष

Option 2

- 9 राष्ट्रवादी काँग्रेस पक्षाची स्थापना कोणी केली ?
अ) बाळासाहेब ठाकरे ब) शरद पवार क) अजित पवार ड) सोनिया गांधी

Option 2

- 10 बहुजन समाज पक्षाचा जास्त प्रभाव ----- राज्यात आहे.
अ) मध्य प्रदेश ब) गोवा क) उत्तराखंड ड) उत्तरप्रदेश

Option 4

- 11 1980च्या दरम्यान पंजाब मध्ये-----चळवळीने धार्मिक जमातवादाचे स्वरूप धारण केले होते.
अ) शेतकरी ब) कामगार क) प्रादेशिक ड) खलिस्तानवादी

Option 4

- 12 42 व्या घटनादुरुस्तीने भारतीय घटनेच्या सरनाम्यात ----- ह्या नव्या शब्दाचा समावेश केलेला आहे.
अ) धर्मनिरपेक्ष ब) लोकशाही क) गणराज्य ड) प्रजासत्ताक

Option 1

- 13 केरळ राज्यातील राजकारणावर-----जातीचा प्रभाव पडलेला दिसून येते.
अ) रेड्डी ब) कम्मा क) नायर ड) मुस्लीम

Option 3

14 पंजाबच्या राजकारणात..... धर्माचा प्रभाव आहे.

अ) मुस्लीम   ब) शीख   क) पारशी   ड) यादव

Option 2

15 सध्या सामान्यतः ----- या घटकावरून प्रत्येक व्यक्तीची जात ठरली जाते.

अ) व्यवसाय   ब) वंश   क) वर्ण   ड) जन्म

Option 4

Q.2.टीपा लिहा. (चार पैकी कोणतेही तीन).

१५

1 गुन्हेगारीकरण

Ans:

2 भ्रष्टाचाराचे निर्मूलन

Ans:

3 प्रादेशिक पक्षांचा उदय

Ans:

4 जातीचे राजकारण

Ans:

Q.3.थोडक्यात उत्तरे लिहा. (चार पैकी कोणतेही तीन) .

१५

1 2014 च्या लोकसभा निवडणुकीचा थोडक्यात आढावा घ्या.

Ans:

2 भारतीय राष्ट्रीय काँग्रेस पक्षाच्या ध्येयधोरणांवर चर्चा करा.

Ans:

3 भारतीय राजकारणातील भ्रष्टाचाराची कारणे.

Ans:

4 भ्रष्टाचार निर्मूलनाचे उपाय सांगा.

Ans:

Q.4.सविस्तर उत्तर लिहा. (दोन पैकी एक) .

१५

1 भारतातील पक्ष पद्धतीची वैशित्ये स्पष्ट करा.

Ans:

2 भारताच्या संदर्भात 'धर्म आणि जातीयवादाचे राजकारण' यावर भाष्य करा.

Ans:

*****